

Pracovní skupina č. 3 – Příroda a krajina

SWOT analýza – Příroda a krajina

Silné stránky

- příroda (10 bodů)
- kvalitní ovzduší (6 bodů)
- kvalitní pitná voda v regionu - přehrada Nýrsko (6 bodů)
- dokončené odkanalizování téměř všech šumavských obcí (4 body)
- čistý průmysl – nezatěžuje životní prostředí (4 body)
- technická infrastruktura (čističky) v šumavské části regionu (3 body)

Slabé stránky

- neudržování krajiny soukromými vlastníky - meliorační stoky, zarůstání nálety (6 bodů)
- stav státních lesů - necitlivé hospodaření (5 bodů)
- necitlivý přístup ke krajině – sledují se jen ekonomické zájmy (3 body)
- technická infrastruktura v obcích mimo CHKO (1bod)
- vysoká frekvence automobilové dopravy

Příležitosti

- SWOT analýza nedefinovala žádné příležitosti

Ohrožení

- zemědělská politika - monokultury, nekoncepční péče o krajinu (1 bod)

Životní prostředí a ochrana krajiny

Ovzduší

Podle mapy imisní zátěže, kterou zpracovává Ministerstvo životního prostředí, jsou na území MAS jen tři lokality, kde dosahuje imisní zátěž 10%. Jsou to města Janovice nad Úhlavou, Nýrsko a Železná ruda. Nejpravděpodobnějším důvodem je velká koncentrace dopravy v rozvojových zónách v Janovicích nad Úhlavou a v Nýrsku a v turisticky exponované Železné Rudě, která je navíc hraničním přechodem se Spolkovou republikou Německo pro autobusy, osobní a nákladní vozy na hlavním tahu z Plzně, silnici E 53. Janovice nad Úhlavou a Nýrsko leží na silnicích druhé třídy č. 190 a 191. Imisní zátěž v ostatních obcích se pohybuje do 2%. Kromě zatížení dopravou je nejsilnějším znečišťovatelem ovzduší vytápění domácností. Fakt, že většina domácností je v těchto obcích vytápěna uhlím nebo dřevem a imisní zátěž ve většině obcí je přesto nízká, je způsoben nízkou hustotou osídlení mimo centra regionu, kterými jsou právě Nýrsko, Janovice nad Úhlavou a Železná Ruda. Lokálně však vytápění tuhými palivy, zejména uhlím, způsobuje problémy se znečištěním ovzduší téměř ve všech obcích. Následující tabulka uvádí přehled zdrojů vytápění domácností v jednotlivých obcích MAS. Co se týče projektových záměrů jednotlivých obcí v této oblasti, jediným uvažovaným projektem je výměna zdroje tepla v obecní výtopně v Srní z uhlí na OZE.

Členské obce MAS Radbuza	vytápění objektů (v %)				
	uhlí	dřevo	elektrina	plyn	tep. čerpadlo/ost.
Bezděkov	35	10	5	50	0
Čachrov	35	35	1	26	3
Dešenice	40	40	5	10	5
Hamry	30	52	15	2	1
Chudenín	63	20	5	10	2
Janovice nad Úhlavou	60	10	6	18	6
Klenová	80	20	0	0	0
Modrava	10	60	20	0	10
Nýrsko	70	5	5	20	0
Prášily	15	60	10	10	5
Srní	35	25	5	4	1
Strážov	50	30	4	15	1
Železná Ruda	10	30	10	50	0

Voda

Velká část území MAS leží v blízkosti vodní nádrže Nýrsko, která slouží jako zásobárna pitné vody. Tento fakt určuje do značné míry ochranná opatření, která musí obyvatelé v jejím okolí respektovat například při provozu zařízení v turistickém ruchu. Povrchové vody obecně, v jižní části regionu díky jeho umístění v NP a CHKO Šumava a v severní části regionu díky již zmíněné ochraně vodní nádrže Nýrsko a řeky Úhlavy, mají velmi dobrou kvalitu. Podle studie starých ekologických zátěží Plzeňského kraje jsou lokalitami, které mohou ovlivnit kvalitu povrchových vod skládky v Chudeníně, Janovicích nad Úhlavou, Nýrsku a Železně Rudě. Jediné další riziko představují čerpací stanice pohonných hmot. V současné době probíhá odkanalizování obcí a místních částí Hamry, Zelená Lhota, Dešenice, Milence a Stará Lhota na ČOV Nýrsko. Realizace této akce výrazně pomůže obyvatelům obcí, které jsou umístěny nad vodní nádrží Nýrsko a pro něž platí z důvodu ochrany čistoty povrchových vod nejpřísnější pravidla. Problémy s chybějící nebo zastaralou kanalizací řeší také další obce MAS (Chudenín, Janovice nad Úhlavou, Klenová, Nýrsko, Strážov). V Chudeníně a Modravě je plánována rekonstrukce či výstavba ČOV. Železná ruda plánuje rekonstrukci úpravny vody.

Podle evidence vodohospodářských aktivit Plzeňského kraje jsou jediným městem ohroženým povodněmi v regionu MAS Janovice nad Úhlavou.

Krajina

Celková výměra území MAS Ekoregion Úhlava je 59 284 ha. Z této plochy bylo (k 31. 12. 2011) 5 913 ha orné půdy, 383 ha zahrad, 198 ha ovocných sadů, 9 255 ha trvalých travních porostů, 13 897 ha zemědělské půdy, 39 973 ha lesní půdy, 1 004 ha vodní plochy, 360 ha zastavěné plochy a 5 350 ha ploch nezařazených do předchozích kategorií. Největší část regionu tedy zauímají lesy.

Obce Čachrov, Modrava, Prášily, Srní a Železná Ruda svými katastry zasahují do NP Šumava. Do CHKO Šumava svým katastrem zasahují ještě obce Dešenice, Hamry, Chudenín, Nýrsko a Strážov. Na území MAS se nachází dvě národní přírodní rezervace (Bílá strž, Černé a Čertovo jezero).

V regionu MAS z důvodu umístění v NP Šumava, CHKO Šumava a v ochranném pásmu vod (řeka Úhlava) neprobíhá intenzivní zemědělská výroba. Velký vliv na krajinu má naopak hospodaření v lesích i v souvislosti s ochranou přírody v NP Šumava. Důlní činnost v současné době mění ráz krajiny pouze na katastru obce Bezděkov, kde je povrchový štěrko-pískový lom. Na území obce Strážov se v minulosti hojně těžilo stříbro a olovo, v okolí Železné Rudy probíhala v minulosti těžba a zpracování železné rudy, později se zde těžil křemen na výrobu skla. Pozůstatky této činnosti jsou dosud v krajině patrné.

Důležitým nástrojem pro péči o krajinu jsou pozemkové úpravy, které mohou zkvalitnit vodohospodářskou i ekologickou funkci krajiny, zároveň pomohou řešit majetkové problémy s půdou, iniciují tvorbu protierozních a protipovodňových opatření a obnovu původní cestní sítě. Z obcí na území MAS jsou pozemkové úpravy ukončené pouze v obci Hamry. V ostatních obcích regionu jsou buď rozpracované, nebo plánované (Čachrov).

Nakládání s odpady

Odpadové hospodářství v obcích na území NP Šumava řeší Analýza systému odpadového hospodářství obcí Regionu NP Šumava. Dle tohoto dokumentu pochází 20% vyprodukovaného odpadu na území obcí NP Šumava z odvětví cestovního ruchu. Produkuje ho tedy buď návštěvníci a turisté nebo provozovatelé zařízení. Produkce odpadů stálých obyvatel regionu je ve srovnání s jinými obcemi Plzeňského kraje podprůměrná. Relativně velké průměrné výdaje na jednu tunu komunálního odpadu (cca 3 000,- Kč) jsou způsobeny většími svozovými vzdálenostmi a náklady na sběr a dopravu do vzdálených zařízení pro zpracování a využití odpadů. Dle analýzy je problémem také „dovoz“ komunálního odpadu ze sousedního Německa. Dlouhodobě je v malé míře řešená problematika nakládání s biologicky rozložitelnými odpady (Železná Ruda připravuje projekt na zřízení komunitní kompostárny v Alžbětíně, Janovice nad Úhlavou o zřízení kompostárny uvažují). Obce vyjadřují také potřebu řešit nakládání s objemnými odpady a zejména jejich dočasné ukládání.

Na území MAS jsou umístěny dvě skládky. Na skládku v Hodousicích (Nýrsko) je možno ukládat již pouze stavební suť a zeminu. V Chudeníně je umístěna skládka průmyslového odpadu. Sběrné dvory jsou provozovány v Dešenicích, Janovicích nad Úhlavou, Nýrsku a v Železné Rudě.

Komunální odpad z území regionu je umísťován na skládky ve Štěpánovicích, Vysoké, Libíně, a v Chrástu u Březnice. Největšími subjekty zajišťujícími svoz komunálního odpadu jsou Odpadové hospodářství Klatovy s.r.o., Rumpold a.s. a Západočeské komunální služby a.s.

Environmentální výchova

Kromě NP Šumava, kde probíhá environmentální výchova ve třech střediscích, která jsou ovšem mimo území MAS (Vimperk, Kašperské Hory, Stožec), jsou hlavním nositelem EVVO v regionu mateřské a základní školy. V rámci průřezového tématu školních vzdělávacích plánů Environmentální výchova se děti seznamují se všemi aspekty problematiky péče o životní prostředí. Vybudování environmentálního a informačního centra doplněného o naučnou cestu plánuje město Železná Ruda.

Výstupy z analýzy:

1. Největšími znečišťovateli ovzduší v území MAS jsou dopravní zatížení na silnicích I. i II. třídy a soukromé zdroje vytápění. Obecně lze kvalifikovat stav ovzduší v regionu jako velmi dobrý.
2. V území se nevyskytují lokality s vysokým rizikem znečištění povrchových a podzemních vod.
3. Obce chtějí nadále zkvalitňovat nakládání s odpadními vodami (výstavby či rekonstrukce kanalizací a ČOV).
4. V obcích MAS by měl pokračovat proces pozemkových úprav.
5. Obce MAS nemají zásadní problém v oblasti nakládání s odpady. Největším tématem pro příští období je odpad produkovaný v odvětví cestovního ruchu zejména na území NP Šumava.
6. Hlavním centrem environmentálního vzdělávání v regionu jsou mateřské a základní školy.